

בתי המשפט בדלתיים סגורות

תמ"ש 37671/08

ב"מ לענייני משפחה ראשון לציון

תאריך: 20/12/09

כב' השופטת ד"ר ורדה בן שחר

בעניין:

ש. מ.

התובעת

ע"י ב"כ עו"ד חקלאי

נגד

א. מ.

הנתבעים

ע"י ב"כ עו"ד יוסי ויצמן

מיני-רציו:

* בנסיבות, חשוב לקבוע את האם כהורה משמורן וזאת בשל החשש הממשי, שהמצאות הקטנים, ובמיוחד הבן, במשמורת אביהם תגרום לניכור הורי קשה בין הקטין לבין אמו, בעקבות הסתה מצד האב.

* משפחה – משמורת קטינים – קביעתה

* משפחה – משמורת קטינים – טובת הילד

* משפחה – טובת הילד – משמורת

תביעת משמורת קטינים, בני 10 ו-5 שנים.

ביהמ"ש קבע כי המשמורת תהיה בידי האם, מהטעמים הבאים:

העיקרון המנחה את ביהמ"ש בבואו לקבוע משמורתם של קטינים הוא עקרון טובת הילד. מכיון שפרידת ההורים ופירוק המסגרת המשפחתית לעולם פוגעת באינטרסים של הקטינים אשר טובתם דורשת מערכת יציבה, משפחתית המתקיימת בעזרת שני ההורים מדובר בבחינת הרצון להשיג את הרע במיעוטו. ביהמ"ש הנדרש לסוגיית משמורת קטינים צריך לשקול כל מקרה לנסיבותיו ולהכריע ביחס לטובת הילד הספציפי אשר בעניינו הוא דן, מהי טובתו הקונקרטי. ככל שאין כל ראייה בעלת משקל לסתירה של עדויות המומחים ותסקיר פק"ס, ביהמ"ש ייטה לאמץ את ממצאי חוות הדעת ומסקנותיהן.

במקרה דנן, אין לביהמ"ש ספק ששני ההורים הם הורים טובים דואגים מסורים ומשקיעים בילדיהם. יחד עם זאת בנסיבות, חשוב לקבוע את האם כהורה משמורן וזאת בשל החשש הממשי, שודאותו סבירה ביותר (כעולה מדוח פק"ס ומהתרשמות ביהמ"ש משיחה עם הקטין), שהמצאות הקטנים, ובמיוחד הבן, במשמורת אביהם תגרום לניכור הורי קשה בין הקטין לבין אמו (בעקבות הסתה מצד האב), ניכור שיסודותיו קיימים כבר כעת.

פסק דין

1

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

זוהי תביעת משמורת קטינים, בני 10 ו-5 שנים .

רקע

1. הצדדים הם בני זוג שנישאו בשנת 1997.
2. מנישואים אלו נולדו 2 הקטינים :
  1. ט. – קטין כבן 10 (20/12/99)
  2. א. – קטינה כבת 5 (3/12/04)
3. ביום 20.4.09 קבע בית המשפט את המשמורת הזמנית של הקטינים אצל אמם.
4. הנתבע הוא איש צבא קבע והאישה עובדת בתקופה האחרונה כסייעת בגן ילדים.
5. עד לאחרונה הצדדים גרו תחת קורת גג אחת . בחודש נובמבר האחרון הסתיימה עסקת מכר ביתם של הצדדים. הנתבע רכש את חלקה של האישה בדירת המגורים.
6. בחודש האחרון עזבה האם את הבית ביחד עם הילדים .

טענות התובעת:

1. התובעת סבלה כל השנים מאלימות מילולית וכלכלית מצד הנתבע .
2. התובעת סבלה כל השנים מהתנהגותו של הנתבע בכל הנוגע להרגלי ניקיון, אכילה. התנהגויות שמשליכות על הסכסוך בין הצדדים הנוגע למשמורתם של הקטינים .
3. הנתבע משתמש בבנם הבכור של בני הזוג. הוא מסית אותו כנגד האם בעוצמה הולכת וגוברת עד כי קיים חשש אצל הגורמים המטפלים מפני ניכור הורי של הקטין כלפי אימו .
4. האב מעביר מסרים משפילים בוטים והרסניים כלפי האם בכדי לגרום לנתק בין הילדים לאם.
5. ביום 25/2/09 הוגש לתיק ביהמ"ש דו"ח ביניים של המחלקה לשירותים חברתיים, במסגרתו הומלץ באופן חד משמעי, שמשמורת הקטינים תהייה אצל אמם.
6. ביום 16/3/09 הוגש תסקיר מפורט של פק"ס אשר המליצה שהקטינים יישארו במשמורת האם.
7. כל הגורמים המטפלים המעורבים חזרו והדגישו את התנהגותו המסיתה של האב, ערוב הילד בסכסוך בינו לבין האם ביחס בזלזול וביחס המשפיל שהוא רוכש לה.
8. הנתבע פועל בניגוד להמלצות הגורמים המטפלים. מנסה לחבל בטיפול הפסיכולוגי שהאם ניסתה לתת לילדים כדי לסייע להם .
9. בניגוד לקביעות של כל הגורמים שטיפלו במשפחה לרבות הפסיכולוגית והעו"ס שלא מצאו כל פגם במסוגלותה ההורית של האם עומד האב על דעתו שיש לבחון את מסוגלותה ההורית של האם.

10. לאור כל זאת, מבוקש כי המשמורת על הקטינים תינתן לאמם.

טענות הנתבע

1. התנהגותה של התובעת לאורך כל ההליך המשפטי נגועה בחוסר תום לב ע"י הגשת תביעות סרק שנדחו על ידי בית המשפט וניסיון לטרפד את מכר הדירה. כל זאת כשהיא הייתה זו שגמרה אומר להתגרש.
2. התובעת בחוסר תום לב מכפישה את שמו של הנתבע ומסכלת כל ניסיון לסיים את הסכסוך בדרך שלא תפגע בילדים וזאת על ידי הגשת תלונה במשטרה שהתבררה כתלונת סרק. על ידי פנייה ל**צו הגנה** שנדחתה על ידי בית המשפט. על ידי הסתת הילדים והכפשת הנתבע בנוכחותם. על ידי עיכוב מכירת הדירה וזאת למרות החלטות חוזרות של בית המשפט.
3. הנתבע הוא זה שמתעקש לקיים קשר טוב בין הקטינים לבין אמם אולם נתקל בהתנגדות מצד הבן ט. המביע חוסר רצון לשהות עם האם ומשפחתה, לאור התנהגותם והדברים שהם אומרים בקשר לנתבע ולאור התנהגותה האלימה והמתנכרת של התובעת כלפיו.
4. יש צורך בבדיקת מסוגלות הורית של האם לצורך מתן המלצות ספציפיות לעניין המשמורת. כן גם עולה מדבריה של הפסיכולוגית ליאורה אפשטיין אשר הביע עמדה לפיה לצורך גיבוש חוות דעת לעניין המשמורת יש צורך בהתערבות אינטנסיבית וממוקדת בנושא זה והפניית הצדדים לגורמים המתאימים לכך זאת למרות שהייתה קיימת באותו מועד המלצת פקידת הסעד.
5. פק"ס גיבשה המלצות חד משמעיות לעניין המשמורת על בסיס מספר מפגשים מצומצם, מבלי שהתייחסה לטענות שהעלה בפניה הנתבע.
6. פק"ס גיבשה דעתה בטרם סיימה את שלב הבדיקה וסירבה לבצע ביקורי פתע לבקשת הנתבע.
7. לאור התנהגותה והתנהלותה של התובעת היא איננה מסוגלת להיות הורה משמורן לילדים. מצבה הנפשי של התובעת לא נבדק, לרבות מצבה הנפשי בזמן השירות הצבאי, טרם הנישואין ולאחריהם.
8. התובעת אינה נשמעת להמלצות פק"ס לפיהן על הצדדים לקבל הדרכה הורית וממשיכה לדרוש שהילדים בעצמם יופנו לטיפול פסיכולוגי.
9. התובעת אינה מקיימת את הסדרי הראייה ומותירה את הבן ט. לבד בבית ואינה מעניקה לו יחס כפי שמעניקה לבתם, בכך יוצרת קנאת אחים ועוינות כלפיה.
10. הבן ט. מבקש להיות במשמורתו של הנתבע. פק"ס לא התייחסה בתסקירה לרצונו של הבן על אף שבפסיקה נקבע שלילד בגילו יש זכות להשמיע את דברו.
11. מבוקש כי המשמורת על הקטינים תינתן לנתבע. הנתבע יפרוש בקרוב בצה"ל וישקיע את זמנו בגידול הילדים.

דין

בפני תביעה למשמורתם של שני קטינים. הבכור כבן 10 והצעירה כבת 5. העיקרון המנחה את בית המשפט בבואו לקבוע משמורתם של קטינים הוא עקרון טובת הילד אשר יסודותיו נקבעו בסעיפים 15 ו-17 [לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), תשכ"ב - 1962. פרידת ההורים ופירוק המסגרת המשפחתית לעולם פוגעת באינטרסים של הקטינים אשר טובתם דורשת מערכת יציבה, משפחתית המתקיימת בעזרת שני ההורים. לכן, שקילת טובת הילדים בקשר למשמורת והסדרי הראייה היא בבחינת הרצון להשיג את הרע במיעוטו. על עקרונות אלו עמדה כב' השופטת דורנר ב**רשות ערעור אזרחי 4575/00, פלוני נ' אלמוני** פסק הדין מיום 8.1.2001:

"לרוב, שקילת טובתם של ילדים שהוריהם נפרדו אינה אלא תפיסת הרע במיעוטו מכיוון שטובת הילדים מחייבת כי יגדלו במחיצת אביהם ואמם במסגרת תא משפחתי יציב ואוהב, ואילו בפרדה של הורים כרוכה מידה של ניתוק בין אחד ההורים לילדיו. ראו ע"א 503/60 וולף נ' וולף [1], בעמ' 764. לפיכך במציאות הנוצרת לאחר פרדת ההורים על בית-המשפט לקבוע הסדר משמורת המדגישים במידה המרבית האפשרית את אינטרס הילדים ליהנות ממסגרת יציבה במשמורתו של ההורה שנמצא מתאים יותר ועם זאת לשמור קשר בין הילדים לבין ההורה האחר. לשם כך על בית-המשפט לערוך בחינה מדוקדקת של מכלול ההיבטים של כל אחת מהאפשרויות הקיימות, לרבות השפעתה על ההורים, ככל שהדבר עשוי להשפיע על יחסם אל הילדים"

בהתאם לחזקת הגיל הרך הקבוע הן בסעיף 25 [לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), תשכ"ב – 1962, קטין מתחת לגיל 6 יהיה במשמורתה של האם:

"לא באו ההורים לידי הסכם כאמור בסעיף 24, או שבאו לידי הסכם אך ההסכם לא בוצע, רשאי בית המשפט לקבוע את העניינים האמורים בסעיף 24 כפי שייראה לו לטובת הקטין, ובלבד שילדים עד גיל 6 יהיו אצל אמם אם אין סיבות מיוחדות להורות אחרת."

עקרון זה איננו מוחלט. בית המשפט הנדרש לסוגיית משמורת קטינים צריך לשקול כל מקרה לנסיבותיו ולהכריע ביחס לטובת הילד הספציפי אשר בעניינו הוא דן, מהי טובתו הקונקרטיית (ראה בג"ץ 5227/97 דויד נ' בית-הדין הרבני הגדול בירושלים פ"ד נה (1) 453 (1998)).

ההכרעה בדבר טובתו של הקטין צריכה להתבסס על מכלול הראיות שנפרסו בפני בית המשפט, לרבות חוות דעת מומחים מקצועיים, פקידי סעד אשר להם הידע והניסיון המקצועי אך עדותם היא בגדר ראיה ככל ראיה.

כמובן שככל שאין כל ראיה בעלת משקל לסתירה של אותן עדויות מומחים ותסקיר פק"ס, בית המשפט ייטה לאמץ את ממצאי חוות הדעת ומסקנותיהן. (רע"א 4575/00 פלונית נ' אלמוני פ"ד נה (2) 321, 332 (2001)), ע"א 3554/91, פלוני נ' היועמ"ש (פס"ד מיום 9.10.91).

מן הכלל אל הפרט:

תביעת המשמורת הוגשה על ידי האם בחודש אוקטובר 2008 כאשר בני הזוג התגוררו יחד.

ביום 3.5.09 התקבל בבית המשפט דו"ח מטעם יועצת זוגית אליה הופנו הצדדים על ידי בית הדין הרבני. מהדיווח עולה תמונה של מערכת יחסים קשה בין בני הזוג. התובעת התלוננה על חוויות השפלה, פחד ואיום מהנתבע בעוד הנתבע שמבקש שלום בית סבור לטענת היועצת ששיקום היחסים תלוי אך ורק בשינוי התנהגות מצד התובעת. היועצת סברה שכלל לא ניתן לגשר בין הצדדים.

ביום 16.3.09 התקבל תסקיר פקידת הסעד. התסקיר התבסס בין השאר על פגישות עם שני בני הזוג. הבן הבכור. שני ביקורי בית. שיחה עם הפסיכולוגית גב' אפשטיין שפגשה את הבן ואת בני הזוג. מידע מהגנת, מהמורה חומר בכתב מיועצת בית הספר.

מהתסקיר למדתי שיועצת בית הספר פגשה קטין במצוקה המעורב בסכסוך בין ההורים. עצור מריר מתפרץ. הוצע לגביו טיפול רגשי. האם נתנה הסכמתה לכך ואילו האב התנגד.

הקטינה לעומת זאת במצב רגשי תקין. הגנת מצאה להדגיש בפני פקידת הסעד ששני ההורים דואגים, אוהבים ומבטאים הבנה לצרכיה ומקדישים לה מזמנם.

בפני פקידת הסעד תאר האב את האם כאשה בזבזנית כרונית, שכחנית, מבולבלת לא ערנית, שקרנית והדגיש שקיים פער בין רמת השכלתה לכושר התפקוד שלה. פקידת הסעד ציינה שבכל המפגשים שהיא נכחה עם שני ההורים הנתבע:

"גימד את ש. בכל תחום ועניין ולא הצליח לגלות ולו טיפה של סימפטיה כלפי אימהותה הוא אף טרח להדגיש בפניה בנוכחותי, את העדר המשמעות שלה בעיני הילדים כאילו אינה קיימת"

פקידת הסעד פרטה מסכת הכפשות ועלבונות שתארה בפניה האם והוסיפה:

**"לעומתו ש. עם כל הכאב ועוגמת הנפש אמרה כי נוכחות האב
בחייל הילדים הינה חיונית להתפתחותם התקינה וכי היא
מכירה ביכולות האבהיות של א. על תרומתן".**

מסקנתה של פקידת הסעד הייתה ש: **"הילדים מצויים בסיכון רגשי מצטבר בצל גילויי האלימות של האב כלפי האם".** היא המליצה שהאם תקבע כמשמורנית.

ביום 26.3.09 התקבל, לבקשת בית המשפט, דו"ח מהפסיכולוגית גב' אפשטיין. פסיכולוגית קלינית שפגשה את המשפחה שלוש פעמים במסגרת שירותי הבריאות של מכבי. פגישה שקיימה לחוד עם האב, האם ולבד עם הקטין. הפסיכולוגית כותבת שהיא לא ערכה בדיקת מסוגלות הורית משום שהפנייה אליה הייתה לצורך טיפול פסיכולוגי בקטין, אך היא כותבת שמהתרשמותה הקלינית לא נראה לה שקיימת בעיה של מסוגלות הורית אצל אף אחד מההורים. היא התרשמה:

**"שהאם מתפקדת טוב כאם. מבינה את צרכי הילדים ועושה
כמיטב יכולה להגן עליהם במצב המלחמתי איליו נקלעה
ביחסים עם האב".**

ביחס לאב היא מוסיפה את הדברים הבאים:

**"האב אמנם דואג ומטפל בילדים אך התרשמתי כי הוא מערב
אותם בפרטי ההליך תוך ניסיון להשפיע על ט. שלא יסכים
להישאר עם אמו לאחר הגירושין".**

הפסיכולוגית הוסיפה שהקטין רואה עצמו כמי שעליו לקחת צד בסכסוך בין ההורים והיא ממליצה על סיום מהיר של המגורים המשותפים.

ביום 15.6.09 נחקרה פקידת הסעד אשר ערכה את התסקיר

היא פרטה את הממצאים שאספה מגורמים טיפוליים וחינוכיים שונים ומהאינטראקציה שלה עם ההורים והילדים ודחתה את הטענה שנטענה נגדה לפיה קבעה עמדה מראש לגבי הנתבע.

פקידת הסעד הדגישה במיוחד את המצב של הקטין וצטטה מתוך מכתב ממורה שנשלח אליה שהקטין מעורב בסכסוך בין הוריו מוטרד וחש מאוים עקב כך.

פקידת הסעד אישרה את דברי האב שהילד ט. מעוניין להיות במשמורת אביו והוסיפה:

בפרוטוקול הדין מיום 15/6/09 עמ' 9 שורה 7.

"כן, הוא אמר לי והוא הסביר לי למה. הוא אמר לי דברים כמו, האמא לא יכולה לגדל אותי כי אין לה רישיון נהיגה. אני לא יכול לאכול מהאוכל של אמא כי היא לא שוטפת ידיים לפני שהיא מכינה את האוכל ודברים מהסוג הזה."

פקידת הסעד הביעה את חששותיה מהתפתחות ניכור הורי בין הבן ט. לבין האם שנובע מהסתת הקטינים על ידי אביהם ומהיחס המזלזל והמבטל שלו את דמותה של האם (עמ' 13 שורה 15):

בית המשפט מצא לנכון לשוחח עם הקטין.

ביום 5.5.09 ערכתי שיחה בלשכתי עם הקטין. על השיחה חלים כללי הסודיות וכך אף הובטח לקטין. אך אני מוצאת לנכון לומר שהדברים שנאמרו על ידי הקטין מחזקים את החששות של פקידת הסעד מהתפתחות ניכור הורי בין הקטין לבין אמו. מדבריו של הקטין התרשמתי ממידת מעורבותו בסכסוך בין ההורים. בשיחה איתו עלו דברים קשים ששמעתי גם מפי אביו ומב"כ של האב ומדברים שאמר האב לפקידת הסעד ולפסיכולוגית, כך שאני בהחלט רואה בכך הסתה.

הנתבע חוזר על עמדתו לפיה יש צורך בבדיקת מסוגלותה ההורית של האם.

מכל המפורט לעיל על ידי הפסיכולוגית, פקידת הסעד, המורה, היועצת לנישואין, היועצת של ביה"ס, משיחה שלי עם הקטין ומשמיעת הצדדים במהלך מספר דיונים שהיו בפני בתיק זה ובתיקים נוספים של בני הזוג מצאתי לקבל את עמדת פקידת הסעד לפיה הפניית הצדדים לבדיקת מסוגלות הורית תגביר את ההסתה של הקטין כלפי אמו ותגביר את תחושות הניכור כלפיה.

גם בית המשפט התרשם מרצונו של הקטין לרצות את אביו ולכן חשיפה נוספת לגורמים ממליצים אכן עשויה להגביר את ההסתה והניכור.

לא הוצגו בפני כל ראיות בעלות משקל שעומדות בסתירה להמלצות כל הגורמים המהימנים והמטפלים ולכן מצאתי לקבל את המלצות פקידת הסעד.

אין לי ספק ששני ההורים הם הורים טובים דואגים מסורים ומשקיעים בילדיהם. יחד עם זאת ממה שבא בפני נמצאתי למדה שלמען טובת שני הקטינים שעניינם הובא בפני בתיק זה חשוב לקבוע את האם כהורה משמורן וזאת בשל החשש הממשי, שודאותו סבירה ביותר, שהמצאות הקטנים ובמיוחד הבן ט., במשמורת אביהם תגרום לניכור הורי קשה בין הקטין לבין אמו, ניכור שיסודותיו קיימים כבר כעת.

מקובלות עלי גם המלצות פקידת הסעד שאין להפריד בין הילדים. פקידת הסעד מתייחסת בעדותה לקשר בין שני הקטנים ולכך שאין מקום להפריד קשר זה.

לאור כל האמור לעיל אני קובעת את משמורת הקטנים אצל אמם.

עוד אני סבורה שיש צורך לשים קץ להתדיינות בין הצדדים ולהציב גבולות ברורים למערכת היחסים המתקיימים בין ההורים לבין הילדים וזאת לטובת השלמות הנפשית של הילדים, ובמיוחד של הבן ט. שמעורב ונוטל חלק בסכסוך בין ההורים. מקובלות עלי המלצות פקידת הסעד בקשר לצורך של ההורים לקבל הדרכה ואף טיפול פסיכולוגי.

המלצות פקידת הסעד ניתנו כאשר שני ההורים עדיין גרו תחת קורת גג משותפת. כיום משנפרדו ההורים אני מוצאת להעניק לפקידת הסעד סמכויות על פי סעיפים 19 ו-68 [לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#) אשר יאפשרו לה להרחיב את הסדרי הראייה בין האב לבין ילדיו ולהמליץ על מסגרות טיפוליות בהתאם לצורך.

מדיווח יחידת הסיוע ידוע לבית המשפט שבהליך של גישור נקבעו הסדרי ראייה בין האב לילדיו וכי ההורים מבקשים להמשיך להסתייע ביחידת הסיוע.

אני סבורה שככל שההורים מגיעים להדברות ושיתוף פעולה בעזרת יחידת הסיוע ראוי שהמפגשים המשותפים יימשכו. אני סבורה שיחידת הסיוע יכולה לשמש גורם מגשר שכל כך חשוב בשלב זה למערכת היחסים בין שני ההורים ביחס לילדיהם. אין בכך כדי לפגוע בסמכויות פקידת הסעד.

בנסיבות תיק זה לא מצאתי לחייב בהוצאות.

ד#ר ורדה בן שחר 54678313-37671/08

ניתן היום, ג' טבת תש"ע, 20 דצמבר 2009, בהעדר הצדדים.

ד"ר ורדה בן שחר, שופטת

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן